

De Rechtspraak

Samenvatting Jaarverslag 2008

de Rechtspraak

De Rechtspraak
Samenvatting Jaarverslag 2008

Rechtbank Breda, sector kanton, locatie Tilburg.
Nicky komt te laat bij de rechtbank en mist daardoor de behandeling van zijn zaak. Hij wordt bij verstek veroordeeld.

1 Inleiding

De Rechtspraak is een organisatie die zich kenmerkt door stabiliteit en continuïteit. Onveranderlijk is ze echter niet. De Rechtspraak opereert in een zich ontwikkelende samenleving. In 2008 heeft de Rechtspraak de blik vooruit gericht met een brede toekomstverkenning. Ontwikkelingen in de samenleving tot het jaar 2020 en de mogelijke consequenties ervan voor de Rechtspraak worden hierin geanalyseerd. Dit zal in 2009 uitmonden in een aanpassing van de visie op de rechtspraak en de organisatie daarvan. Belangrijke thema's zijn de professionaliteit, het domein van de rechter, de organisatie en personeel en besturing.

Er worden steeds hogere eisen gesteld aan de kwaliteit van rechtspraak. De samenleving wordt complexer en kritischer en de advocatuur en het Openbaar Ministerie specialiseren zich. Ook de Rechtspraak bezint zich op het vraagstuk van de specialisatie. Deskundigheid wordt het beste behouden en specialismen kunnen het beste worden opgebouwd als rechters minstens een minimum aantal zaken van eenzelfde soort per jaar te behandelen krijgen. Dit is nog niet altijd het geval. Kleine sectoren van de rechtbanken zijn hierdoor kwetsbaar. Ook zijn zij kwetsbaar voor de (tijdelijke) uitval van medewerkers.

De Raad voor de rechtspraak is van mening dat aanpassing van de organisatie nodig is om ook in de toekomst de kwaliteit van de rechtspraak te kunnen blijven waarborgen. Over een herziening van de gerechtelijke kaart (waar wordt in Nederland rechtgesproken en in welke bestuurlijke eenheid) vindt thans discussie plaats. De herziening zou ervoor moeten zorgen dat de gerechten voldoende zaken te behandelen hebben om specialisatie van rechters mogelijk te maken en over voldoende mensen beschikken om kwalitatief hoogwaardig te kunnen werken. Rechters, zowel generalisten als specialisten, moeten voldoende geëquipeerd zijn om hun vak goed uit te oefenen. Jeugdrechters en strafrechters hebben hiervoor nieuwe profielen opgesteld.

Kwaliteitsverbetering was ook in 2008 een belangrijke thema voor de gerechten. Er is hard gewerkt aan het inzichtelijk maken van kwaliteit en het toepassen van kwaliteitsnormen. De positieve resultaten hiervan tekenen zich inmiddels af. In deze samenvatting van het jaarverslag zijn de belangrijkste resultaten van de Rechtspraak in 2008 bijeen gebracht.

2 Agenda van de Rechtspraak 2008-2011

De Agenda van de Rechtspraak 2008-2011 heeft als ondertitel ‘Onafhankelijk en betrokken’. Hiermee wordt onderstreept dat de Rechtspraak weliswaar een belangrijke onafhankelijke positie heeft in het Nederlandse staatsbestel, maar dat zij daar alleen maar invulling aan kan geven door oog te hebben voor de ontwikkelingen in de samenleving en de eisen die daaruit voortvloeien voor een goede taakvervulling. De Agenda 2008-2011 is grotendeels gebaseerd op evaluatieonderzoek. De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de Agenda van de Rechtspraak 2005-2008 betreffen de visie op de organisatie. Meer nadruk is komen te liggen op leiderschap, cultuur en aandacht voor ontwikkeling en verbetering (het zijn van een lerende organisatie).

De Agenda 2008-2011 bestaat uit vier thema's die zijn uitgewerkt in een aantal te bereiken resultaten. De thema's zijn: deskundige rechtspraak, betrouwbare rechtspraak, effectieve rechtspraak en rechtspraak in de samenleving. De resultaten in 2008 worden weergegeven in de paragrafen 2.1 tot en met 2.4.

2.1 Deskundige rechtspraak

De doelstelling ‘deskundige rechtspraak’ ziet zowel op het verhogen van de beschikbare deskundigheid binnen de Rechtspraak als op het verbeteren van de inzet van deskundigen van buiten in procedures. Het leren van fouten is een belangrijk instrument om de deskundigheid op peil te houden. In een lerende organisatie is het elkaar aanspreken normaal en opbouwend. De Rechtspraak wil zo'n lerende organisatie zijn.

Kwaliteitsnormen

In 2007 zijn doelstellingen en normen geformuleerd voor de volgende zes kwaliteitsindicatoren: permanente educatie, meelezen van enkelvoudige vonnissen, meer zittingen meervoudig behandelen, instructie en feitenonderzoek, betere motivering en doorlooptijden. Het streven is dat in 2010 alle gerechten voldoen aan de normen. Het beeld over 2008 is genuanceerd. Bij de realisatie van verschillende normen is belangrijke voortgang geboekt. Sommige normen, zoals de verbetering van de motivering in strafzaken (Promis) zijn lastig te implementeren.

Samenwerking en specialisatie binnen de Rechtspraak
Veel aandacht is in 2008 uitgegaan naar de herziening van de gerechtelijke kaart en het analyseren van de problemen met specialistische zaakspakketten. Samenwerking tussen gerechten is belangrijk om kwaliteit te kunnen blijven leveren. De Commissie ‘Toedeling zaakspakketten’ heeft aanbevelingen gedaan over welke zaakspakketten vanuit het oogpunt van kwaliteit herverdeeld zouden moeten worden en over de wijze waarop dit het beste kan gebeuren. Het rapport bevat voor de drie sectoren bestuur, straf en civiel een analyse van de problemen met specialistische zaken. Het herverdelen van zaakspakketten is vooral van belang wanneer het gaat om zaken waarin specialistische kennis is vereist of wanneer de instroom van een bepaalde categorie zaken te gering is om een specialisatie op te bouwen. Het rapport geeft concreet aan op welke punten samenwerking tussen de gerechten nodig is om kwaliteit te blijven leveren. Deze voorstellen worden betrokken bij de advisering van de Raad over de gerechtelijke kaart in 2009.

Om ook in de toekomst de kwaliteit van rechtspraak te kunnen garanderen zijn aanpassingen in de organisatie nodig. De Raad heeft in 2008 een eerste advies uitgebracht over de herziening van de gerechtelijke kaart. Hierop vooruitlopend hebben de rechtbanken Groningen en Assen besloten de rechtbanken Assen en Groningen te herenigen. Zij zijn aangewezen als elkaars nevenzittingsplaats voor wat betreft strafzaken en bestuurszaken. In Assen en Groningen aanhangig gemaakte zaken kunnen daardoor bij beide rechtbanken behandeld worden. Dit kan leiden tot een verhoging van de kwaliteit, maar kan ook tot gevolg hebben dat een rechtszoekende voor de behandeling van zijn zaak naar de andere rechtbank zal moeten reizen.

Externe deskundigen

De verbetering van de inzet van externe deskundigen in procedures heeft vorm gekregen door de ontwikkeling van het Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen en de deskundigenindex voor de sectoren civiel en bestuur.

2.2 Betrouwbare rechtspraak

Voor betrouwbare rechtspraak is naast integriteit vooral van belang dat de burger er op kan vertrouwen dat het recht op uniforme wijze wordt toegepast. Verschillen in procedure en/of uitkomst moeten kunnen worden verklaard vanuit het gehanteerde toetsingskader en de eigenheid van het

voorzittende geschil en niet vanuit de individualiteit van de rechter of het gerecht. Uniforme rechts-toepassing sluit – mede in het belang van de rechtsontwikkeling – gemotiveerd afwijken uiteraard niet uit. Door het landelijk vaststellen van procedurele rechtseenheid vergroot. De sectoren hebben in 2008 verschillende werkprocessen geüniformeerd en een aantal procesreglementen opgeleverd.

Kantonrechtersformule

In 2008 hebben de kantonrechters de kantonrechtersformule gewijzigd. De formule was toe aan een ‘update’. De kantonrechtersformule is een rekenmodel dat de kantonrechters hanteren bij de toekenning van vergoedingen in ontslagprocedures. De belangrijkste wijziging is dat er meer aandacht is voor de arbeidsmarktpositie van de werknemer en de financiële positie van de werkgever en meer mogelijkheden tot maatwerk voor 60 plussers. Vanaf 1 januari 2009 wordt met deze aanbevelingen gewerkt.

2.3 Effectieve rechtspraak

Voor effectieve rechtspraak is van belang dat de Rechtspraak zorgt voor de beslechting van geschillen op een wijze die zoveel mogelijk bijdraagt aan de oplossing van onderliggende problemen van partijen en samenleving. De mogelijkheden daartoe verschillen per rechtsgebied. De doorverwijzingsvoorziening naar mediation bij de Rechtspraak is daar een voorbeeld van. Effectiviteit vraagt ook om tijdigheid. Uitspraken die te lang op zich laten wachten verliezen aan betekenis. In 2008 is veel aandacht geweest voor het verkorten van de doorlooptijden van verschillende procedures. Daarnaast moet in het huidige tijdsgewricht de digitale toegankelijkheid van de Rechtspraak worden vergroot; dit is een belangrijke prioriteit voor de Rechtspraak. In 2008 liepen er bij verschillende gerechten pilots met procederen via een digitaal dossier en het indienen van digitaal beroep. Verder is in 2008 het primair processysteem ReIS bij de civiele sectoren van de gerechtshoven geïmplementeerd.

2.4 Rechtspraak in de samenleving

Voor verankering van de Rechtspraak in de samenleving is het van belang dat zij de dialoog aangaat met haar omgeving, zichtbaar is in de media, kritische signalen oppakt, en openheid van zaken geeft.

Rechtbank Rotterdam, sector kanton.
Door omstandigheden mist Simone een termijn in de procedure.
De rechter kan niet anders, ook al heeft ze inhoudelijk gelijk, dan de boete in stand houden.

Dialogoog met maatschappelijke organisaties

De Rechtspraak verkent de mogelijkheid om vaker in gesprek te komen met maatschappelijke organisaties. Deze ontmoetingen vinden zowel op landelijk als lokaal niveau plaats.

Externe oriëntatie is noodzakelijk voor de Rechtspraak in verband met het verder verbeteren van haar werk. Om te achterhalen waar in de dienstverlening verbeteringen mogelijk zijn is het noodzakelijk de behoeften te kennen van degenen die diensten afnemen. Naast de al langer bestaande klantwaarderingsonderzoeken en klantenpanels is het meetinstrument 'communicatiekwaliteit' ontwikkeld. Dit instrument geeft gerechtsbesturen de mogelijkheid om aan de hand van indicatoren de kwaliteit van hun eigen communicatie in kaart te brengen en te sturen op verbeterpunten.

Het instrument is toegepast bij de rechtbanken 's-Gravenhage en Zwolle-Lelystad en het gerechtshof Arnhem. Het zal komend jaar ook door andere gerechten worden ingezet.

Mediabeleid en communicatie met justitiabelen

De nieuwe 'persrichtlijn rechtspraak' werd in 2008 ingevoerd. In de richtlijn is gezocht naar de balans tussen enerzijds openbaarheid en anderzijds de privacy van procesdeelnemers en het ordelijk verloop van de procedures. De communicatie met justitiabelen is verbeterd door het aanpassen van de standaardcorrespondentie met justitiabelen en het verschaffen van praktische informatie over de gang van zaken bij de gerechten. In 2008 is verder gewerkt aan de website Rechtspraak.nl. Actuele uitspraken of specifieke media-aandacht gaven aanleiding tot het opstellen van themadossiers met achtergrondinformatie over onderwerpen als beschermingsbewind, de kantonrechtersformule, de spijbelrechter en berechting van minderjarigen als volwassenen. Ten behoeve van de media werd gestart met een agenda op Rechtspraak.nl waarin gerechten informatie over en tijdstippen van belangrijke zittingen publiceren.

3 Wetgevingsadvies en onderzoek

3.1 Wetgevingsadvies

De Raad voor de rechtspraak heeft de wettelijke taak de regering en de Staten-Generaal te adviseren over voorstellen voor nieuwe wetgeving of nieuw beleid die gevolgen hebben voor het functioneren van de Rechtspraak. In zijn adviezen gaat de Raad onder andere in op de uitvoerbaarheid van voorgestelde wetgeving en mogelijke strijdigheid met grondrechten, internationale regelgeving of beginselen van effectieve toegang tot de rechter. De wetgevingsadviezen komen in nauw overleg met de gerechten tot stand.

In 2008 heeft de Raad 49 adviezen uitgebracht over wets- en beleidsvoorstellen. De volgende adviezen springen in het oog:

- Voorontwerp Wet kilometerprijs. Doel van deze wet is te komen tot de invoering van een kilometerprijs voor motorrijtuigen in Nederland. Tegelijkertijd wordt de motorrijtuigenbelasting, de belasting personenauto's en motorrijwielen en de belasting zware motorrijtuigen afgeschaft. De weggebruiker gaat daarmee niet zoezer betalen voor het bezit van een motorrijtuig, maar voor het gebruik. De Raad heeft in zijn advies onder meer de verwachting uitgesproken dat het wetsvoorstel substantiële werklastgevolgen voor de Rechtspraak hebben.
- Wetsvoorstel versterking positie slachtoffer – amendement verplichte aanwezigheid ouders. Dit amendement stelt aanwezigheid bij de zitting van ouders/voogd van minderjarige verdachten verplicht. De Raad heeft zijn zorg hierover uitgesproken, vooral ten aanzien van de verplichting voor de rechter om bij niet verschijnen de behandeling van de zaak aan te houden en de medebrenging van ouders te gelasten. Deze verplichting zal substantiële onbedoelde en ongewenste gevolgen voor de (rechts)praktijk met zich brengen.
- Wetsvoorstel limitering ontbindingsvergoeding. Dit wetsvoorstel limiteert de vergoeding die de rechter toe kan kennen bij de ontbinding van een arbeidsovereenkomst tot een jaarsalaris van de werknemer, indien dat salaris € 75.000,- of meer bedraagt (behalve in uitzonderingsgevallen). De Raad constateert in zijn advies onder andere dat de keuze voor de grens van € 75.000,- wordt toegelicht met de enkele opmerking dat het daarbij zou gaan om 'werknemers waarvan de arbeidsmarktpositie in de regel

al goed is'. Het is echter voor de acceptatie van regelgeving en van de in het verlengde daarvan gedane uitspraken van rechters van belang dat de wetgever gemaakte keuzes inzichtelijk maakt en onderbouwt. Daarnaast is het onduidelijk hoe moet worden omgegaan met afwijkende contractuele regelingen tussen werkgever en werknemer.

De wetgevingsadviezen zijn te vinden op www.raadvoorderechtspraak.nl.

3.2 Onderzoeksprogramma

De Raad laat wetenschappelijk onderzoek doen om zijn wettelijke taken beter te kunnen uitvoeren en om strategische keuzes te kunnen onderbouwen. Doel van het onderzoeksprogramma is antwoorden te krijgen op lacunes in kennis over het rechtspreken door de rechter, de organisatie van de gerechten en de plaats van de rechtspraak in de samenleving.

In 2008 werden vier nummers van het periodiek 'Rechtstreeks' uitgebracht, er werd een Rechtspraaklezing verzorgd door professor G. van den Brink en acht onderzoeksprojecten werden afgerond.

Opmerkelijke onderzoeksbevindingen

- De rechtspraak – het rechtspreken zelf – was vaak voorwerp van aandacht. Dit impliceert dat de Rechtspraak zich toenemend openstelt om de 'core business' onder de loep te nemen.
- De strafrechter stond het meest in de schijnwerper. Uit onderzoek naar de praktijk van het opleggen van taakstraffen bleek dat slechts bij hoge uitzondering een kale taakstraf wordt opgelegd voor externe delicten en dat externe deskundigen positief oordeelden over de beslissing van de rechter in dit soort gevallen (Research Memorandum 1).
- Onderzocht is in hoeverre de civiele rechter er in slaagt in de comparitie na antwoord verschillende doeleinden – informatieverzameling, schikking beproeven, regiebepaling voor verder procederen – te realiseren. Partijen en professionele vertegenwoordigers oordelen positief over het optreden van de rechter, maar men vindt dat de rechter nogal eens (te) sterk op schikken aanstuurt. Het klaarblijkelijke belang van een schikking wordt mogelijk niet helemaal overgebracht (Research Memorandum 5).
- De invoering van belastingrechtspraak in twee instanties heeft geen grote problemen opgeleverd. De rechtbanken hebben maatregelen ge-

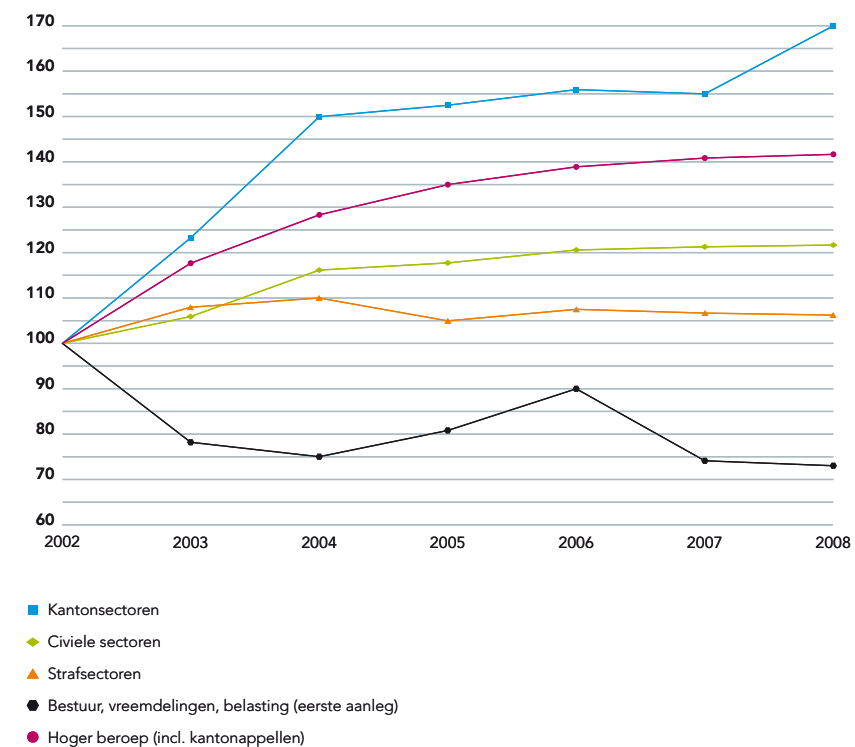
troffen om de aanvankelijke werkvoorraden te verhelpen. Wel moeten de gerechtshoven volgens de rechtbanken nog groeien in hun controlerende rol (Research Memorandum 4).

4 Instroom, productie en doorlooptijden

4.1 Instroom

In 2008 stroomden ruim 1,8 miljoen zaken in bij de gerechten. Na de lichte instroomdaling in 2007 is nu weer een sterke groei te zien. De instroom is het afgelopen jaar met 6 procent toegenomen. De ontwikkeling in de instroom van zaken bij de verschillende sectoren sinds 2002 is in onderstaande figuur weergegeven. Afgezien van de bestuurssector vertonen alle sectoren een instroomgroei sinds 2002.

Instroom 2002-2008, geïndexeerd (2002 = 100)

De toename in 2007-2008 is grotendeels voor rekening van de sector kanton (+10%), waar de incassozaken, bewind- en voogdijzaken en de zogenaamde Mulderzaken over verkeersboetes sterk in omvang toenamen. Daarnaast nam de instroom van kinderrechtzaken (ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing) en omgang en gezag minderjarigen substantieel toe. De instroom bij de bestuurssector eerste aanleg als geheel nam licht af (-2%). Voor de drie hoofdstromen van bestuurszaken was het instroombeeld verschillend. Het aantal aangebrachte belastingzaken in eerste aanleg nam substantieel toe (+5%). De instroom in hoger beroep nam nog veel sterker toe (+23%).

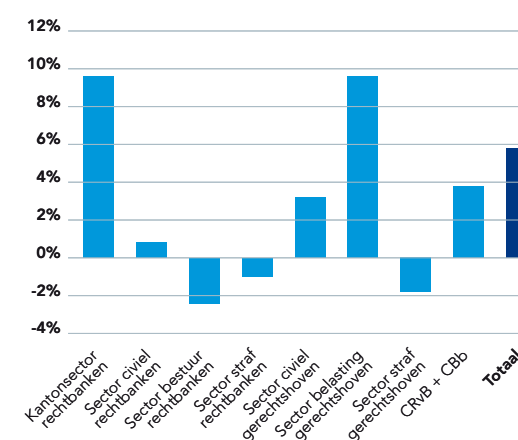

Rechtbank Rotterdam, sector kanton.
Jacob is zenuwachtig; hij bezoekt voor het eerst een rechtbank.
Hij wordt vergezeld door zijn vrouw.

Bij de vreemdelingensector was echter sprake van een substantiële instroomdaling (-5%) en het aantal reguliere bestuurszaken daalde in geringe mate (-3%). Het aantal aangebrachte WOZ-beroepen (waardering onroerende zaken) in eerste aanleg nam sterk toe (+18%), evenals de instroom in hoger beroep (+23%). De instroom familiezaken in hoger beroep nam eveneens sterk toe.

Sterk daalde in 2008 het aantal insolventies en schuldsaneringprocedures, als gevolg van de gewijzigde Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP) en het over het gehele jaar gezien nog gunstige economische klimaat. De instroom van strafzaken in eerste aanleg was vrijwel gelijk aan 2007. De instroom van strafzaken in hoger beroep is licht gedaald (-2%). Het ging wel om relatief zwaardere zaken.

Procentuele ontwikkeling zaaksinstroom 2008 t.o.v. 2007

Voor een gedetailleerder beeld op sector niveau wordt verwezen naar paragraaf 4.2 van het jaarverslag van de Rechtspraak.

4.2 Productie

De totale hoeveelheid bij de Rechtspraak afgedane zaken nam in 2008 met 6 procent toe. De volgende tabel geeft een overzicht van het productieniveau in aantallen zaken per zaakstype in 2006, 2007 en 2008.

Productie Rechtspraak in 2006, 2007 en 2008 (aantal zaken afgerond op tientallen)

	2006	2007	2008	groei 2008	groei 2007
Kantonsector rechtbanken	1.065.790	1.052.910	1.167.620	11%	-1%
Handelszaken (incl. arbeidszaken en kort gedingen)	517.940	490.160	561.900	15%	-5%
Familiezaken	167.490	189.940	213.020	12%	13%
Akten en verklaringen	101.580	112.400	110.180	-2%	11%
Strafzaken	183.320	169.040	172.170	2%	-8%
Mulderzaken (excl. adres onbekend)	95.470	91.370	110.350	21%	-4%
Sector civiel rechtbanken	258.170	262.370	262.470	0%	2%
Handelszaken, insolventies en kort gedingen	113.580	108.780	102.010	-6%	-4%
Familiezaken	119.020	127.340	133.050	4%	7%
Presidentrekestes	25.580	26.260	27.410	4%	3%
Sector bestuur rechtbanken	139.110	130.460	115.720	-11%	-6%
Bestuurszaken	50.230	49.040	45.460	-7%	-2%
Vreemdelingenzaken	62.190	56.820	45.090	-21%	-9%
Belastingzaken	26.690	24.610	25.180	2%	-8%
Sector straf rechtbanken	221.800	216.020	219.390	2%	-3%
Appelcolleges	67.560	64.640	62.410	-3%	-4%
Handelszaken	10.360	10.720	10.350	-3%	3%
Familiezaken	4.060	3.990	4.560	14%	-2%
Belastingzaken (incl. restant 1 ^e aanleg)	4.910	3.300	2.790	-15%	-33%
Strafzaken	39.290	38.080	36.370	-4%	-3%
CRvB + CBb	8.940	8.550	8.340	-2%	-4%
Totaal Rechtspraak	1.752.420	1.726.400	1.827.620	6%	-1%

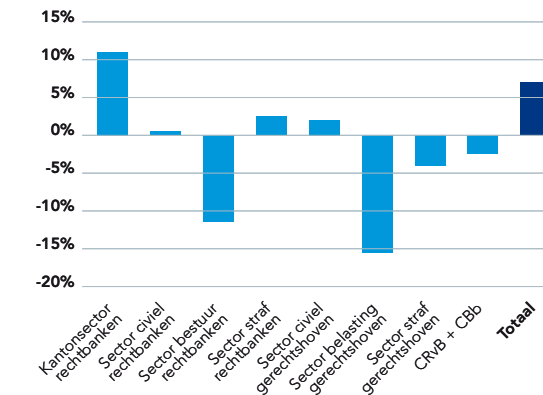
De productietoename 2007-2008 volgde de instroomontwikkeling en concentreerde zich bij kanton. Binnen kanton zijn Mulderzaken (+21%), handelszaken (+15%) en familiezaken (+12%) de opvallendste 'stijgers'.

Bij de strafsectoren werden in totaal vrijwel evenveel zaken afgehandeld als in 2007. Bij de rechtbanken nam het aantal afgehandelde zaken licht toe en bij de gerechtshoven af. De werklast nam wel substantieel toe (+5%), zowel bij de rechtbanken als bij de gerechtshoven. Dit kwam vooral doordat in 2008 relatief veel zaken als gevolg van een bewust ingezet kwaliteitsbeleid door een meervoudige kamer (MK) werden afgehandeld. Dit zijn strafzaken die door drie rechters worden

behandeld en daarvan is de gemiddelde werklast per zaak hoog. Ook een groter aanbod van ingewikkelder zaken speelt een rol. Het aantal MK-zaken in eerste aanleg nam met 9 procent toe. De rechtbanken konden over het algemeen voldoen aan de vraag van het Openbaar Ministerie (OM) naar zittingsruimte. De hoeveelheid afgehandelde zaken bij de sectoren civiel van de rechtbanken bleef in 2008 constant vergeleken met 2007. De werklast nam wel toe omdat het aandeel zwaardere zaken toenam. De voorraad nam nagenoeg niet toe. Binnen het totaal aan civiele zaken nam het volume aan afgehandelde handelszaken met 6 procent af als gevolg van de daling van insolventies en insolventiereksten. Van familiezaken en presidentrekestes werden juist meer afgedaan dan in 2007. Het aantal afgehandelde familiezaken kwam wel iets lager (-2%) uit dan het aantal nieuw aangebrachte zaken. De behandeling van kinderrechtszaken staat vanwege de sterke instroomgroei onder druk, ook al omdat de behandeling van een dergelijke zaak gemiddeld ingewikkelder en zwaarder is geworden. De gerechtshoven hebben in 2008 ongeveer evenveel civiele zaken afgedaan als in 2007. De werklast nam wel toe, omdat het aandeel zwaardere zaken toenam. Net als in 2006 en 2007 is in 2008 de voorraad handelszaken substantieel teruggebracht; er zijn 6 procent meer zaken afgedaan dan nieuw zijn aangebracht. De voorraad familiezaken in hoger beroep blijft toenemen. Dit is het gevolg van de sterke instroomgroei.

Het volume aan afgehandelde bestuurszaken bij de rechtbanken nam sterk af (-11%). Daarbinnen nam vooral het aantal afgedane vreemdelingenzaken bijzonder sterk (-21%) af, in belangrijke mate als gevolg van de sterke instroomdaling in 2007 en in mindere mate als gevolg van de instroomdaling in 2008. Ook nam het aantal afgehandelde reguliere bestuurszaken sterk (-7%) af, vooral als gevolg van de instroomdaling in 2007. Het volume afgehandelde belastingzaken bij de gerechtshoven nam weliswaar zeer sterk af, maar het aantal afgedane hoger beroepszaken nam met 51% juist zeer sterk toe.

Procentuele ontwikkeling afgedane zaken t.o.v. 2007

Voor een gedetailleerder beeld op sector niveau wordt verwezen naar paragraaf 4.2 van het jaarverslag van de Rechtspraak.

Werklastverdeling

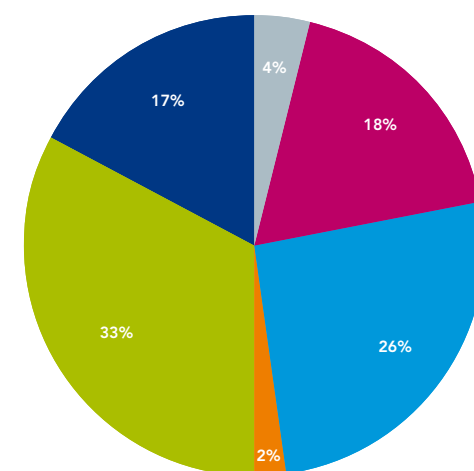
In de volgende figuur is de verdeling van de werklast over de verschillende sectoren weergegeven. Omdat tussen zaken grote verschillen in behandel-tijden kunnen bestaan, wordt het productievolume ook vertaald naar werklast of gewogen productie. Deze werklast wordt berekend door de productie-aantallen te vermenigvuldigen met de gemiddelde genormeerde behandel-tijd per zaakscategorie. Het gaat dus om een genormeerde werklast. Hoewel kanton in aantallen de meeste zaken doet, geldt dat hun aandeel in de werklast veel geringer is. Dit geeft dus aan dat kantonzaken overwegend licht (weinig bewerkelijk) van aard zijn. Bij de sectoren bestuursrecht en de appelcolleges zijn de zaken veelal zwaarder (meer bewerkelijk).

De behandeling van civiele zaken (kanton, sector civiel rechtbanken en gerechtshoven) zorgt voor de helft (50%) van de werklast, de behandeling van strafzaken voor ruim een kwart (29%) en de behandeling van bestuurszaken, belastingzaken en vreemdelingenzaken tezamen voor iets minder dan een kwart (22%). Dit beeld is, zowel voor de absolute productie als voor de werklast, redelijk stabiel over de laatste jaren. Het aandeel van civiel is licht afgenomen en van straf iets toegenomen. Binnen de rechtsgebieden kunnen ook verschuivingen plaatsvinden. Zo nemen bijvoorbeeld de reguliere bestuurszaken en de vreemdelingenzaken in omvang af, maar omdat de belastingzaken in omvang toenamen, kon het aandeel bestuur gelijk blijven.

Rechtbank Breda, sector kanton, locatie Tilburg.
Jonathan verlaat het gerechtshuis en wil graag poseren voor de fotograaf. Hij is vastbesloten dat zijn derde bezoek aan de rechtbank ook de laatste zal zijn.

Aandeel sector in werklust 2008

- Vreemdelingenzaken
- Bestuurszaken + belasting, rechtbank + hoven + CBb en CRvB
- Strafzaken, rechtbank + hoven
- Strafzaken + Mulderzaken, kanton
- Civiele zaken, rechtbank + hoven
- Civiele zaken, kanton

Afgehandelde zaken ten opzichte van instroom

De rechtbanken konden de instroom eerste aanleg in grote lijnen verwerken; de afhandeling hield gelijke tred met de instroom. Dit geeft aan dat bij de rechtbanken de werkvoorraden niet zijn gegroeid. Bij de appelcolleges lag het aantal afgehandelde zaken 4 procent lager dan de instroom. Dit was in de eerste plaats het gevolg van de niet bij te houden instroomgroei bij de belasting- en familieappellen bij de gerechtshoven. Ook in de strafsectoren hield de afhandeling geen gelijke tred met de instroom, waardoor de werkvoorraad toenam. Het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) zag in 2008 de voorraad eveneens toenemen.

4.3 Doorlooptijden

In 2007 en 2008 hebben de sectoren normen voor de lengte van rechterlijke procedures opgesteld op basis van spreidinggegevens. Bij het opstellen van de normen is zowel de noodzaak tot verkorting als de haalbaarheid ervan betrokken. De doelstellingen zijn geformuleerd in de vorm van 'x procent van een bepaald proceduretype moet afgehandeld zijn binnen y maanden'. Voorbeeld: voor scheidingszaken is afgesproken dat 95% van de zaken binnen 1 jaar moet zijn afgedaan. De resterende 5% betreft dan uitzonderlijke zaken.

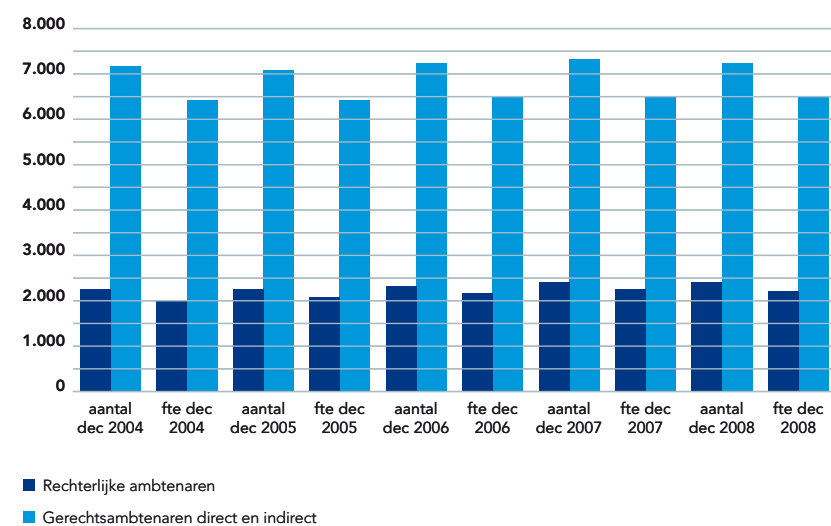
De gerechten hoeven de normen pas in 2010 gerealiseerd te hebben. In 2008 en 2009 kunnen ze daar naartoe groeien. De huidige normering houdt feitelijk een aanzienlijke bekorting in voor procedures met een grote lengte.

In 2008 is bij ongeveer de helft van de proceduretypen de norm voor 2010 al gehaald. Vooral bij kantonzaken, familiezaken en strafzaken in eerste aanleg, waar de doorlooptijden relatief gering zijn, is vaak al aan de norm voldaan. Daar waar de procedures gemiddeld het langst duren, bij de sectoren bestuursrecht (inclusief vreemdelingen- en belastingzaken), bij de handelssector van de rechtbanken en bij de gerechtshoven, wordt de norm voor 2010 vaak nog niet gehaald. Bij ongeveer twee van de tien proceduretypen, geconcentreerd in de bestuurssectoren en bij de gerechtshoven, lag in 2008 de duur nog ver onder de norm voor het jaar 2010.

Personeel

Het aantal rechters nam met ruim twee procent toe; een duidelijk sterkere groei dan de minder dan een procent toename van het overige personeel.

Aantal medewerkers en formatie Rechtspraak 2004-2008

Kosten

De kosten voor de Rechtspraak namen, na correctie voor inflatie, met één procent af bij een toename van de gewogen productie van 2 procent. Daardoor nam de productiviteitsindicator (productie in verhouding tot de kosten) toe met 3 procent, terwijl de arbeidsproductiviteitsindicator (productie in verhouding tot personeelsomvang) vrijwel gelijk is gebleven.

Rechtbank Rotterdam, sector kanton.

Diny maakt bezwaar tegen een bekeuring voor het stilstaan op een kruispunt in een filesituatie. "Ik had groen licht, maar als je als oudere én vrouw voor het kruispunt stil blijft staan, zie je mensen al weer kijken."

Fotografie

Fotografe Marie Cécile Thijs maakte speciaal voor deze uitgave een serie portretten van de 'klanten' van de Rechtspraak. In Tilburg en Rotterdam fotografeerde zij mensen die de gang naar de kantonrechter maakten voor hun Mulder-zaak: lichte verkeersovertredingen die buiten het strafrecht om administratief worden afgedaan.

Colofon

Raad voor de rechtspraak
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag
t 070-361 9723
f 070-361 9715

voorlichting@rechtspraak.nl
www.rechtspraak.nl

Vormgeving

Corps ontwerpers, Den Haag

Fotografie

Binnenwerk: Marie Cécile Thijs
Cover: Simone Alderliesten

Druk

OBT bv, Den Haag

Oplage

1600

Uitgave

mei 2009